СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч: 178. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 3 серпня 1933. VOL. XLI. No. 178. Jersey City, N. J., Thursday, August 3, 1933. THREE CENTS.

УРЯД ДАЄ БАНКАМ БІЛІОН ДОЛЯРІВ НА ВІДБУДОВУ

БАНКИ МАЮТЬ СКРІПЛЯТИ КРЕДИТ.

ВАШИНҐТОН. — Щоби далі скріпити відбудову краю, Реконструкційна Фінансова Корпорація постановила дати банкам біліон долярів для скріплення кредиту. Банки мали би вжити цих грошей на закупно так званих „преферед стакс", себто шерів, які мають першенство до зисків, але не дають удільовцеви права в заряді підприємства.

УРЯД ПОЧИНАЄ ОФІЦІЯЛЬНО КАМПАНІЮ ЗА „СИНЬОГО ОРЛА".

ВАШИНҐТОН.—Вістки, одержані Адміністрацією Краєвої Відбудови, кажуть, що десятки тисяч підприємств вивисили „крила синього орла" на знак, що вони приймають урядову програму привернення робіт.

Уряд почав офіціяльно 30-денну кампанію, що має на ціли привернення нормальних відносин у промислі до 31 грудня цього року. Джансон, голова Адміністрації Краєвої Відбудови, каже, що уряд буде потягати до відповідальности всіх тих, котрі будуть ставити опір урядовим заходам.

БОРОТЬБА УРЯДУ ПРОТИ ВИКРАДАННЯ ОСІБ.

ГАЙД ПАРК (Ню Йорк). — Президент Рузвелт, котрий перебуває тут на літніх вакаціях, відбув зі своїми секретарями довгу конференцію про боротьбу проти повени злочинів викрадання осіб. Конференція мала на меті встановити найкращі способи допомоги федерального уряду для боротьби стейтів з цею язвою. Президент іменував Реймонда Молія, заступника секретаря стейту, своїм спеціяльним дорадником у цій справі.

Тимчасом злочинці, що були викрили Чарлза Ершела, оклагомського нафтяря, випустили його вже на волю по 9 днях увязнення, діставши від жінки викуп, як здається, в сумі 75,000 долярів.

Адвокати, що доражували родині О'Конела, запевняють, що банкноти, доручені злочинцям, які викрали Джана О'Конела, були значені та що поліція є тепер на тропі злочинців.

ФИЛИПИНЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ НЕГАЙНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ.

МАНІЛЯ (Филипинські Острови). — Филипинська палата послів ухвалила резолюцію, в якій домагається від Злучених Держав надання негайної повної самостійности. За внесення заявилися 46 голосів, проти 3, при чому від голосування здержалися 27.

ЮРБА МІШАЄТЬСЯ ДО СУДІВНИЦТВА.

БЕРМІНҐЕМ (Алабама). — Яких сто білих людей напали на поїзд та пробували захопити трох адвокатів, котрі взялися боронити на суді 18-літнього Мурина Дена Піпена, обжалованого за вбивство білої дівчини. Національна ґвардія не дала юрбі схопити адвокатів.

САМОВБИВСТВО СИНА СЕНАТОРА.

СЕН ФРЕНСІСКО (Каліфорнія). — У бібліотеці власного дому поповнив самогубство вистрілом з револьвера 46-літній майор Джансон, син відомого американського сенатора.

З листів, полишених самогубцем, виходить, що він попав у розпуку, як непорозуміння між батьком і мачухою дійшло до розводу.

СТРАЙКОВІ ВІСТИ.

БУНВІЛ (Ню Йорк). — Між пікетами страйкуючих фармерів, що доставляють молоко, і стейтовими труперами прийшло в Літл Фолз до поважної бійки. Пікети перевертали вози з молоком і сметаною та кидали на дорогу набиті цвяхами дошки. Страйк має на ціли добути для фармерів більшу ціну на молочні продукти.

НЮ ЙОРК. — Страйк робітників, котрі виробляють жіночі торбинки, що почався які чотири тижні тому, покінчивсь угодою між фабрикантами і юнією. Через цю угоду вертаються до праці яких 3,000 робітників, занятих у 49 фабриках. Частина фабрикантів не пристала на угоду, і робітники далі будуть вести проти них страйк.

ПОЗИВАЄ ЗА СТИПЕНДІЮ.

НЮ ЙОРК. — Пол Д. Антоні, студент Нюйорського Університету, домагається від суду приказу, який надав би йому право до стипендії в сумі 200 долярів, котру стейтовий комішенер шкільництва дав, каже позовник, безправно іншому студентови. Суд відкинув позов не тому, що він неслушний, а тому, що його внесено в невластивий спосіб.

СПЕКА БЕРЕ ДАЛЬШІ ЖЕРТВИ.

НЮ ЙОРК.—Через спеку, котра у вівторок досягнула 95 степенів Фаренгайта, в місті згинули знову 12 осіб, 40 інших осіб вдалося виратувати.

Між тими, що погинули зі спеки, є Іван Маркович. Між тими, що впали від жари, але були вирятовані, є один полісмен, що впав підчас повнення служби, та одна дівчина, що слухала комуністичних бесідників на Юніон Сквері.

ЗА ПРИКЛАДОМ НІМЕЦЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ.

У Варшаві одної ночі невідомі патріоти забавлялися тим, що писали на ріжних жидівських крамницях гасло „Жид". Написи зроблені такою їдливою фарбою, що не можна її змити і треба вишкробувати гострим знаряддям.

ПОЛЬСЬКИЙ ПАРОПЛАВ ПОТОНУВ.

Польський пароплав „Оріон", який вертався з морських перегонів Ґдиня—Борнгольм, потонув. Залогу вратовано.

ЗАБОРОНА ЗА ЗАБОРОНОЮ.

Усі сокільські гнізда галицького повіту хотіли улаштувати під проводом відпоручників „Сокола Батька", І. К., маршову прогульку до Богородчан у днях 3 і 5 червня, а зосібна дати в Богородчанах попис з доходом на викупно площі „Сокола Батька" у Львові. Внесли подання. І отсе 3 червня наспіла заборона. На просвітянськім святі в Пукасівцях мали виступати соколи з вправами. Дістали на це окремий дозвіл зі староства. Та дня 3 травня прийшла заборона брати участь соколам з вправами. Заборонили були і Просвітянське Свято в Пукасівцях, та якось вдалося дістати знову дозвіл. У Блюдниках „Рідна Школа" хотіла вже двічі влаштувати фестин. Та й тут „невольно", бо д-р Облер з Галича ствердив у селі тиф, якого ніколи не було і нема.

НЕРОЗЯСНЕНЕ ЧУДО.

В перший день Зелених Свят у містечку Болшівцях, рогатинського повіту, відбувся концерт у честь Т. Шевченка, у великій салі читальні „Просвіти". Вечором відбулася церковна забава під проводом старорусина о. В. Сваричевського в салі польського Сокола. З доходу з концерту і з приватних збірок виділ читальні купив у Львові в Доставі жовто-блакитний прапор католицької акції „Христос — наша сила". Кілька днів після його посвячення нагло прапор, одинока жовто-блакитна річ у церкві (решта барви московські), щез з церкви. Крадіж дивна: в церкві всі замки ненарушені, а ключ в о. Сваричевського. Поліція теж тої загадки не розвязала. Обурені до краю селяни зложилися і замовили новий прапор у Доставі. Всі цікаві, чи і той теж згодом щезне як камфора.

ВСЕ ПОЛЬСЬКЕ...

До наших рук випадково дісталося ч. 222 англійського тижневика „Ди Лиснер" з дня 12. 4. 1933 р., в якому в розділі „Тиждень за кордоном" знаходимо статтю про Польщу. Цікавить нас не сама стаття, але три ілюстрації до неї, а саме: 1) світлина бориславських нафтових піль з написом „Індустріяльна Польща", 2) світлина нашого волинського хутору, під якою напис: „Польське село" і 3) наше галицьке місто з написом: „Типовий сквер у польському східньому місті".

Словом — усе польське! Так і видно, що автор наведених написів під ілюстраціями і згаданої статті черпав свої інформації з дуже „автентичних і безсторонніх" джерел.

ДЕВЯТЬ МІЛІОНІВ ГРИВНИ.

Румунський скарб сконфіскував у спіртового промисловця, Абрагама Мавриція з Клюжу, велику скількість спірту. Перед кількома днями промисловець запримітив при інспекції складу, що один збірник зіпсувався й велика скількість спірту стекла й просякла в землю. Промисловець повідомив про це зараз скарбові органи. Вони ствердили на місці, що витікли до два вагони спірту. Фінансові агенти наложили на промисловця кару в сумі девять міліонів леїв. Проти цього рішення покараний вніс відклик.

КОНФІСКАТА КНИЖКИ.

Видавництво „Стрибожич" видало збірку оповідань з тюремного і военного життя молодого письменника, Жигмонта Процишина, п. з. „Молоде покоління". Книжка мала 176 сторінок, вінєту роботи арт. мал. П. Ковжуна і в найближчих днях мала появитись у продажі. Несподівано львівське городське старосто сконфіскувало цілу книжку і забрало всі до одного примірники її з переплетні.

АРЕШТУВАННЯ.

У день Зелених Свят у селі Стебнику коло Устрик забажали наші громадяни помолитись на могилі Українського Січового Стрільця і поставили на могилі хрест. Звернулися з тим до свого пароха в Бандрові, о. Калужняцького, з проханням, щоби відправив панахиду. Коли о. Калужняцький відмовився, тоді котрийсь із делегатів громадян, розжалений таким поведенням душпастиря, виходячи із захристії, сказав за порогом з огірченням кілька слів, якими почувся ображений священик. Люди самі помолилися на цвинтарі за померших, а на могилі поставили деревляний хрест із терновим вінцем. Того самого дня (вечором) хтось цей хрест викинув, а вінець забрала поліція. Які наслідки цих фактів? Ото 7. VI. ц. р. в год. 7. рано 2 поліцаї перевели ревізію у п. Ференца в Бандрові і забрали його сина Романа, гімназійного абсольвента, на постерунок до Коростенка на переслухання. Рівночасно забрали голову читальні, гром. Михайла Шеремету, та крамаря в Бандрові, Миську Михайла. По короткому переслуханні всіх трох закованих відставили до тюрми в Добромилі. А закидають їм: молодому Ференцови, інтелігентному хлопцеви, образу релігії (його то обвинуватив о. Калужницький за слова, якими почув себе ображеним), а господарям Шереметі і Миськи поставлення на стрілецькій могилі тернового вінка неби то з тризубом.

КРОВАВА БІЙКА МІЖ ЖИДАМИ.

У Люблині мав виголосити відчит вожд жидівського легіону, Жаботинський. На вістку про це прийшло до кровавої бійки між бундівцями та прихильниками Жаботинського. Було кількадесять ранених, у цьому кільканацять тяжко. Поліція привернула порядок і арештувала багато Жидів. Билися вони ножами, палицями, кастетами, револьверами. На місці осталися шапки, ганчірки одежі, поломані палиці, плями крови.

„РУССКИЙ НАРОДЕ!"

Під таким наголовком появилися в Камінці Струмиловій одного вечора афіші, які заповідали на день 18 червня „Талергофске Свято" в селі Батятичах. Треба зазначити, що Батятичі, які були перед кількома літами осередком кацапства в камінецькім повіті, тепер мають характер села українського. Пішло тут нашим „твердим" про те, щоби поставленням хреста талергофцям ратувати кацапський стан посідання в селі.

СИН РАБІНА — БЕЗБОЖНИК.

Рабін у Городку Ягайлонськім має сина атеїста. Жиє з ним у незгоді не лише з релігійних, але і з економічних причин. Щоби пімститися на батьку, сказав сторожеви божниці, що батько викинув його з хати, тому мусить заночувати в божниці. Сторож повірив. Тут рабінів син забарикадувався, курив усю ніч папіроси, а недокурки кидав на землю та столи. Святе письмо, т. зв. тору, подер на шматки та порозкидав. На другий день рано пропав із Городка. Жиди вислали до белзького рабіна делеґацію, щоби порадив, що їм робити. Рабін порадив їм на знак жалоби та смутку постити три дні.

І КОБИЛИ ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКІ.

Як відомо, через злу господарку большевиків вигинули в Україні коні та інший скот. Особливо дається сильно відчувати брак тягла при пільних роботах. Якийсь час покладали большевики всю надію на трактори, котрими думали заступити кінську силу, але історія з тракторами — це окрема історія для себе. Трактори були слабої конструкції, люди, що коло них ходили, невишколені. Так і осталися по полях України попсовані трактори, а большевикам не лишилося нічого іншого, як вернутися знов до коней. Однак тих коней мало, але як багато господарських питань вирішують большевики наказами та декретами згори, так і справу недостачі коней рішили вирішити „указом".

Дано наказ згори: всі кобили спарувати і вкоротці маємо нову робучу силу. „Пролетарська Правда" з 1-го червня ц. р. містить цілий ряд дописів про це, як вийшло парування. Наприклад: В гуманському районі треба було спарувати 3,973 кобили. До 20. травня спаровано їх тільки 364. З Попельниці доносять, що колгосп ім. Чубаря (с. Кілівка), колгосп ім. Постишева та комуна Чайка (с. Сокільче) не спарували ще ні одної кобили. В Іванкові „парувальна кампанія проходить ганебними темпами". В колгоспах сіл Ясенівки, Плоського, Салихи, Кривої, Потоку парувальної кампанії ще й не почивали. І т. д.

Причину злого висліду парування звалюють большевики на селян. Селяни говорять: „Парувати коней не можна, вони виснажені". Такі відповіді дають не тільки селяни, але й заряди колхозів. Винні теж зоотехніки. Ось: „Старший зоотехнік з конярства, Мороз, та зоотехнік Мантулина нічого не роблять, щоби поставити парувальну справу на належну висоту" — пише „Пролетарська Правда".

Хтож отже винен: зоотехніки, селяни, чи таки кобили?!

РАДЯНСЬКА ВЛАДА ЗАКЛОПОТАНА СВОЇМИ ҐАЛАПАСАМИ В ХЛІБОРОБСТВІ

КОМУНІСТИЧНА КОЛХОЗІВСЬКА ВЛАДА ОБІДАЄ КОЛХОЗИ, ЯК ТРУТНІ МІД У ВУЛИЯХ.

МОСКВА (СССР). — Черговим завданням у сільському господарстві комуністична влада постановила боротьбу з бюрократією в сільському господарстві. В кождому колєктивному господарстві тепер є спore число комуністів, які провадять „канцелярію" та „керують" працею в колхозі, але самі нічого не в полі, ні взагалі у господарстві не роблять. У деяких господарствах отих „керовників" та „канцеляристів" зібралося більше ніж робітників у господарстві й вони зїдають усі приходи з господарства. Сама комуністична преса з обуренням і насмішками пише про своїх партійних товаришів „фаховців" сільського господарства, які в ньому нічого не розуміють, бо не бачили навіть, як збіже росте.

Тепер комуністична партія і радянська влада почали переводити циркулярами та ріжними наказами „чистку" колєктивних господарств від непотрібного в них „керуючого" та „канцелярійного" елєменту. В деяких господарствах з кількома робітниками нараховують отих бюркратично-комуністичних ґалапасів до 30, а на ділі для дійсного керування господарством вистарчать там три фаховці.

Кореспондент нюйорської ґазети „Таймс", Дюранті, подає, що коли в одним невеличким колєктивнім господарстві управа того господарства була зменшена з 31 осіб до одної третини, то тоді йому сказав один селянин з того колхозу так: „Дяка Богови, що прислали з Москви людину з батогом, щоби вона набила тих псів, які нас обідають до ґрунту". Та большевики вже не перший раз переводять подібну боротьбу зі своїми бюрократами, але кождого разу після такої „боротьби" бюрократизм ще збільшувався й збільшувалася на керуючих становищах скількість ріжних дармоїдів, членів комуністичної партії.

ПРИМАРА КОНТРРЕВОЛЮЦІЇ НА УКРАЇНІ ДУШИТЬ МОСКВУ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Зі жмута щойно одержаних з України ґазет видно, що примара українського націоналізму та сепаратизму, які большевики називають українською контрреволюцією та петлюрівщиною, все більше душить і непокоїть Москву. Комуністичні ґазети розповідають про те, що в колхозах, совхозах, у ріжних місцевих урядових органах і навіть у комітетах комуністичної партії засіли „петлюрівці", українські контрреволюціонери, які лише мріють про повстання проти Москви й про створення самостійности української держави.

Зокрема комуністична преса тикає пальцем на Всеукраїнську Академію Наук, називаючи її гніздом української контрреволюції та штабом боротьби Українців на культурному полі проти Москви. Академію Наук большевики вже давно розгромили, а академіків Українців звідти викинули та заслали поза межі України, або їх увязнили. На їх місце комуністи посадили своїх старих партійців, але тепер кажуть, що всетаки українська „контрреволюція" далі працює.

ЯПОНІЯ ЗБІЛЬШУЄ ЗБРОЄННЯ.

ТОКІО (Японія). — Военне міністерство подало на затвердження парляментови воєнний буджет, який обчислено зі збільшенням на 45% проти буджету минулого року. Отже, не зважаючи на всі розмови про розззброєння й мирові конференції, Японія зброїться так, як вона ще ніколи не зброїлась.

ТУРКИ ПОВЕРТАЮТЬСЯ НА БАТЬКІВЩИНУ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — В Добруджі, яку по війні приєднано від Болгарів до Румунії, жиє 250,000 Турків. Тепер до турецького посольства в Букарешті зголосилися девять тисяч турецьких родин з проханням видати їм візи на поворот до батьківщини в Анатолію, де уряд має дати їм землю для оселі. Кажуть, що 90,000 Турків готові негайно переселитися на свою батьківщину.

Турецький уряд плянує перевести таке переселення до Туреччини нащадків старих турецьких поселенців у Добруджі в часі кількох років. Між іншими в Добруджі жиє кілька тисяч родин нащадків українських запорозьких козаків, які ще й досі зберігають свою праддну мову і звичаї.

ХОЧУТЬ БОМБАРДУВАТИ ІНДІЙСЬКЕ МІСТО.

СІМЛЯ (Індія). — Британійські військові літаки розкидали розкидки над індійським містечком Коткай, що лежить на афганістанському кордоні. В розкидках попереджається населення, що коли воно не припинить протианглійських виступів, то містечко буде збомбардоване літаками.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідае.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГЕТЬ З „ОТВЕРТОЮ ШАПОЮ"

Заходи сталевих баронів добитися від уряду признання своїх компанійних юній розбилися до тої міри, що самі барони відступили від цього домагання. Одначе небезпека для робітничого руху зі сторони цих завзятих і настирливих промислових диктаторів ще не минула.

Коли прийшло до переслухання перед федеральним урядом щодо точок кодексу для сталевого промислу, представник сталевих підприємств відкликав домагання визнання компанійних юній. Спершу здавалося, що це зроблено тому, бо самі підприємці побачили, що вони можуть легко програти боротьбу за компанійну юнію. Можливо, що й це було мотивом відступлення сталевих баронів від своєї традиційної політики, але здається, що вони рішилися були виставити те домагання по відомій практиці торгуючих кіньми циганів, які ставлять сперщу вишрубувані ціни, щоб опісля було з чого спускати. Зреклися вони домагання признання компанійної юнії, щоби тим лекше добитись „отвертої шапи".

Під „отвертою шапою" розуміється в Америці підприємство, в якому робітники не мають юнії, себто робітники наймаються на роботу не зорґанізовано, але кождий про себе. Кождому ясно, які це має наслідки для робітника. Незорґанізований робітник знаходиться в жмені підприємця. Цей може з кождим робітником осібно робити те, що йому подобається.

Яскравим прикладом наслідків для робітництва з таких умовин є якраз сталевий промисл. Умовинами праці й життя в сталевих округах підприємці не можуть хвалитися. Робота в сталевих фабриках незвичайно тяжка. Небезпека роботи велика. Така робота сильно виснажує людей. Зате заплата за цю роботу, в порівнанню з напруженням і газардом праці, низька. Тепер, під загрозою уряду, сталеві барони пропонують заплату від 25 до 40 центів на годину, тоді як після розслідів робітничих орґанізацій на відповідне прожиття треба мати мінімально заплату 60 центів на годину.

Та добитися кращих умовин не можна, як довго робітники сталевих фабрик не мають представників, котрі могли би говорити в імени робітників. Отже справа признання юнії є пекучим питанням життя робітників у залізних гутах. І не лише тих робітників, бо тяжким ударом у засаду робітничої орґанізації є те, що сталевий промисл, один з основних промислів краю, не має зорґанізованого робітництва.

Тому робітники інших промислів управнені й обовязані своїми протестами до уряду добиватися вставлення в сталевий кодекс признання робітничої юнії в сталевім промислі.

Д-р Остап Грицай (Відень).

ПАМЯТИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

У XX-ті роковини смерти.

(1. VIII. 1913. — 1. VIII. 1933).

...Часи глухонімії не заглушать
Дзвінких думок, вони бренять, бренять, —
Отак невільники руками ледве рушать,
Як на руках кайдани задзвенять.
Нехайже дзвонять голосно кайдани,
Не буду заглушать. Колиб могли
Вони збудить луну і розтроюдить рани
В серцях людей, що мохом поросли;
Колиб кайданів брязкіт міг ударить
Перуном в тії заспані серця,
Спокійні чола соромом захмарить
І нагадать усім, що зброя жде борця;
Колиб та зброя здійнялась до бою,
Загомонілаб так, мов туча градова, —
Тодіб замовкли вже сами собою
Кайданів брязкіт і такі слова".

Л. Українка (1898 р.).

Тому років двацять, д. 1, VIII. 1913 р. померла в місцевости Сурам на Кавказі передчасною смертю **Ляриса Косач-Квітка,** відома під іменем Лесі Українки як найбільша українська поетка нашої доби та як одна з найбільших письменниць, що їх знає література всього світа. В нас вона, обіч Шевченка та Франка, третя **„одержима духом",** найґеніяльніша творча душа сучасної України, незломна духом провісниця визвольної думки й визвольного почину народу, непримирина ніким ні нічим носійка **ідеї помсти** як оконечного подвигу поневолених. Тим вона так гостро відріжняється від усіх, сучасних їй інших українських поеток і письменниць, які являлись головним чином духовими робітницями під стягом соціялістичних гасел поступу та всесвітньої волі. І тим, а саме закликом **до збройної боротьби з ворогом,** відріжнялась Леся Українка різко й від цілого гурта сучасних їй українських поетів, так, що Франко, з погляду на ліричну розчуленість і надто вже велику мягкосердність у творах тих поетів, назвав Лесю Українку — одиноким мужчиною в їх ряді. А дивуватись на ту мужеську боєвість і незломність духа в творах нашої великої поетки доводиться нам тимбільше, що тілом Леся Українка була немічна й хоровита від дитини; з муками важкої недуги — сухіт — мусіла боротись дослівно все своє життя, й можна сказати — ні одної стрічки не вспіла написати як повна сил і здоровля людина. Як кажеться в її пропаматній прегарній пісні **"Contra spem spero"** (проти надії надіюся):

„...Смерть наляже на груди важенько,
Світ застелить суворая мгла,
Але дужче забється серденько, —
Може лютую смерть подола.

Так! Я буду крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Буду жити! — Геть думи сумні!"

Словом:

Вона духом нескорима й незломна, і як така гідний нащадок славних батьків.

Боо матірю Лесі Українки була знаменита українська письменниця Ольга Косачева, що писала під прибраним іменем **Олена Пчілка** — вона померла щойно після війни — й була, як відомо, рідною сестрою **Михайла Драгоманова,** до якого наша поетка відносилася завжди з великою пошаною. Леся вродилася д. 14. II. **1871 р.** в місті Звягелі на Волині, де її батько, Петро Косач, одружений 1868 р., був головою зїзду мирових посередників. Вона була в Косачів друга дитина після братчика Михайла, що опісля став теж писати (під іменем **Обачний),** а як незмірно багато заважило на вихованню дітей те, щоб їх матірю була така свідома українська діячка й патріотка, як Олена Пчілка, це бачимо найкраще з осьтаких слів Лесиної мами в листі до **О. Огоновського:** „В дітей мені хотілося перелити свою душу й думки — й з певністю можу сказати, що мені це вдалося. Не знаю, чи сталиб Леся й Михайло **українськими** літератами (підкреслення авторки. — О. Г.), колиб не я. — Можеб стали, але хутше, що ні... Від батька вони не моглиб навіть навчитись української мови, бо він нею не вміє говорити. Власне я наважила й завше окружала дітей такими обставинами, щоб українська мова була їм найближчою, щоб вони змалку пізнавали її якнайбільше. Життя зо мною та посеред волинського люду сприяло тому". — І як вплив тямучої матери, так і вплив безпосередніх взаємин з волинським простолюдям зазначився опісля в нашої поетки дуже благодатними відгуками — настільки, що народні пісні, оповідання, перекази, казки й приказки, яких багато наслухалась Леся дитиною, лягли потім в основу її поетичної творчости як один з її найживотворніших чинників, ось як нпр. у поемі **„Русалка",** або чудовій драмі-феєрії **„Лісова пісня",** одному з найціннішого з усього, що сотворила Леся Українка. А як знаменито знала вона буденне життя того нашого волинського простолюддя та як вражаючо вміла вона його відтворювати, на це доказом хочби її оповідання **„Приязнь",** яке можна сміло рівнати з найкращими нарисами в **„Записках мисливця" Турґенева.**

Але не тільки оточення дитинних літ на Волині сприяло розвиткови таланту й духовостг поетки по лінії нsціонального почуванея.

Коли вона опісля — вперше в р. 1882 — для докінчення освіти, побираної спершу виключно в дома — переїздить з матірю до **Київа,** де від **р. 1894** жиє постійно, то й тут життя нашої поетки наладжується так, що воно пропливає в тіснім звязку з нашими найвизначнішими літературними гуртками, значить під животворним впливом світочів національної праці. І так знаємо, що в гуртку, який звався **„Література",** а душею якого був славний композитор **М. Лисенко,** сходились Косачі з такими людьми, як М. Старицький, О. Кониський, М. Грушевський, О. Черняхівський, Старицька-Черняхівська, І. Стешенко, Одарка Романова й інші, отже з людьми, що „служили — як каже одна з члениць того гурта — одній справі, любили не тільки власний успіх і власні інтереси, але й рідне слово та завдання рідного життя". Отому то й не подивуємо, що Леся ще як 11-літня дівчинка починає писати свої перші поезії віршиком „Надія" — „їй же (надії) першу пісню я співала", каже поетка в поемі **„До Натури" — а в р. 1892** видає вже у Львові свою першу ліричну збірку п. н. **„На крилах пісень",** в сім літ після якої появидася її друга — й найголовніша — збірка віршів, **„Думи і мрії",** з окремою ґрупою п. н. **„Відгуки".** Збірки, при читанню яких хотілосяб трохи не за кожним віршем скрикувати з подивом:

Що за поезія, що за краса, що за велич думки!

Вже ось перша з поем у збірці „На крилах пісень", гимн (Grave) в циклю **„Сім струн",** з тим вражаючим як орґанова прелюдія заспівом:

До Тебе, Україно, наша бездольна мати,
Струна моя перша озветься,
І буде струна урочисто і тихо лунати,
І пісня від серця поллеться —

захоплює нас щирістю й повагою почування поетки, розбудженого в ній думкою про Рідний Край. Почування, яке, ми прочуваємо це, мусить стати найглибшим пережиттям її душі й найглибшим акордом її всієї творчости. Правда, є ще в тій першій збірці Українки дещо з лірики молодечої мрійнгці, що жиє й почуває більш ідеалами, ніж дійсністю, вимріяним, ніж пережитим, романтикою поетичної краси, ніж величчю суворого життя. Та проте лінія **боєвої готовости** за укоханий ідеал проступає вже тут іноді з могучістю бурхливої стихії **(„Сон"),** і таксамо траґічна конечність співчування з горем людини **(„Вязень",** а передовсім **„Завітання"** у знаменній для Українки формі ґрандіозного видіння), творча міць жалю за Рідним Краєм **(„Сльози-перли",** цикль присвячений Франкови) та мотив помсти як геройського діла **(„Самсон").** Дуже гарні є тут теж картини з природи **(„Подорож до моря"** і **„Кримські спогади"** зі згадками про траґіку минулого України), і з особлившою увагою підкреслюється творче значіння пісні і співця **(„Співець")** як визвольних чинників. Але коли в цій першій збірці вичувається тут і там усетаки мрійливу розбіжність молодости, то в другій збірці поетки, в книзі „Думи й мрії", ідея визволення поневоленого народу стає осередньою точкою всього твору, одиноким і найважнішим питанням істнування, проблемою життя по праобразу „бути-або-не бути", з розвязкою якого поетка бореться жагучо й без кінця, повна внутрішнього вогню, який трохи не пропалює сторінок тієї книжки. Тут усе велике й святе, наче застиглі краплі крови найглибшого серця поетки, й можна все тут прочитувати роками, а проте не вичерпати його змісту до глибини (особливож у циклю **„Невільничі пісні").** Передовсім же проблема **конечности помсти** як осередньої проблеми всякого визволення стає тут темою поем, іноді потрясаючих силою свойого слова **(„Північні думи", „Грішниця", „Хвилина розпачу", „Ангел помсти"),** і це лищ глибінь духа поетки в тому, коли вона в поемі „Ангел помсти" раптом спиняється на дилемі: помста й морд, чи людскість й опрощення — ката. Та проте в Українки скрізь і все наново оте невсмиримо боєве:

Слово, чому ти не твердая криця,
Що серед бою так ясно іскриться?
Чом ти не гострий, безжалісний меч,
Той, що здійма вражі голови з плеч?

Бо попри всі принагідні сумніви тієї мімозно вразливої й високо культурної **жінки,** найвищим ідеалом її поневоленого народу мусить являтися в неї завжди:

Помста й збройна боротьба.

Ділєматичне або-або в поемі „Ангел помсти" вирішене в цілотворі Українки всетаки з однозначністю великого заповіту. В цілотворі, до якого зачислюються й **драматичні річи** нашої поетки, написані нею в другій половині її короткого життя, яке де-далі, що літа сходило їй на Кавказі, а зимою в Єгипті (поетка від р. **1907** була одружена з **К. Квіткою),** де вона шукала пільги своїй смертельній недузі. Бо й драми Лесі Українки (драматичні діяльоґи й видовища, ось як нпр. **„Три хвилини", „Оргія", „Вавилонський полон", „Касандра", „Бояриня", „У пущі"** та цілий ряд інших), це теж тільки боротьба поетки з проблемою **визволення** в її найріжнороднїших проявах по найдальших просторах і епохах. Затеж сяйвом тонкої поезії є преображені всі оповідання Лесі Українки, — крім названого вже вище ще й **„Жаль"** та **„Над морем",** — які виявляють обсерваційну змогу, що нагадує найґеніяльніших оповідачів у світовій літераоурі.

Хайже приклад цеї геройської страдниці-поетки, яка так часто жалується на те, що її слово — не меч, який рубає ворожу голову, буде й нам спонукою до тієї справжньої, боєвої і творчої активности, яких знамям не слово, а діло і чин, визвольний чин.

Слава великій поетці! Слава незломній духом провісниці помсти і боротьби!

ЛЕСЯ УКРАЇНКА.

ВИБІР З ТВОРІВ ЛЕСІ УКРАЇНКИ.

Contra spem spero!

I.

Гетьте, думи, ви, хмари осінні,
Тож тепера весна золота!
Чи то так у жалю, в голосінні
Проминуть молодії літа?

Ні, я хочу крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Жити хочу! Геть думи сумні!

Я на вбогім, сумнім перелозі
Буду сіять барвисті квітки,
Буду сіять квітки на морозі,
Буду лить на них сльози гіркі.

І від сліз тих гарячих розтане
Та кора льодовая, міцна,
Може квіти зійдуть, і настане
Ще й для мене весела весна.

В довгу, темную нічку невидну
Не стулю ні на хвильку очей,
Все шукатиму зірку провідну,
Ясну владарку темних ночей.

Я не дам цьому серденьку спати,
Хоч кругом буде тьма та нудьга,
Хоч я буду сама почувати,
Що на груди вже смерть наляга.

Смерть наляже на груди важенько,
Світ застелить суворая мгла,
Але дужче забється серденько,
Може лютою смерть подола.

Так! я буду крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Буду жити! — Геть думи сумні!

Із циклю „Сльози-перли" (посвята І. Франкови).

II.

Україно! плачу слізми над тобою...
Недоле моя! що поможе ця туга?
Що вдію для тебе цією тяжкою журбою?
Гай, гай, невелика послуга!

Ох, сльози палкі — вони душу палили,
Сліди полишили вогнисті на віки.
Ті жалі гіркії — вони мені серце звялили!
Даремні для нього всі ліки.

Чиж мало нас плаче такими сльозами?
Чи можем ми, діти, веселими бути.
Як ненька в недолі, в нужді, побивається [нами?
Деж тута веселого слова здобути?

Говорять, що матері сльози горячі
І тверде, міцнеє каміння проймають;
Невже найщиріші крівавії сльози дитячі
Ніякої сили не мають?

III.

Всі наші сльози тугою палкою
Спадуть на серце, серце запалає...
Нехай палає, не дає спокою,
Поки душа терпіти силу має.

Колиж не стане сили, коли туга
Вразить украй те серденько замліле,
Тоді душа повстане, недолуга,
Її розбудить серденько зболіле.

Якже повстане — їй не буде впину,
Заснути знов, як перш, вона не зможе,
Вона боротись буде до загину:
Або загине, або переможе.

Або погибіль, або перемога,
Ці дві дороги перед нами стане...
Котра з цих двох нам судиться дорога?...
Дарма! повстанем, бо душа повстане.

Так, плачмо, браття! мало ще наруги,
Бо ще душа терпіти силу має:
Хай серце плаче, бється, рветься з туги,
Хай не дає спокою, хай палає!

ВОРОГАМ.

(Уривок).

...Вже очі ті, що так було привикли
Спускати погляд, тихі сльози лити,
Тепер метають іскри, блискавиці, —
Їх дикий блеск невже вас не лякає?
І руки ті, не учені до зброї,
Що досі так довірливо одкриті
Шукали тільки дружньої руки,
Тепера зводяться від судороги злости, —
Чи вам байдуже про такі погрози?
Уста, що солодко співали й вимовляли
Солодкі речі, або тихі жалі,
Тепер шиплять від лютости і голос
Спотворився неначе свист гадючий, —
Що, як для вас жалом язик їх буде?

*
* *

О, знаю я, багато ще промчить
Злих хуртовин над головою в мене,
Багато ще надій із серця облетить,
Немов од вихру лисячко зелене.

Нераз мене обгорне мов туман
Страшного розпачу отрутнеє дихання,
Тяжке безвіря в себе, в свій талан
І в те, що у людей на світі є призняння.

Нераз в душі наступить перелом
І очі глянуть у бездонну яму,
І вглежу я в кохання над чолом
Строкату шапку блазня, або пляму.

Нераз мій голос дико залуна,
Немов серед безлюдної пустині,
І я подумаю, що в світі все мана,
І на землі ніде нема святині.

І можну приведуть нераз прокляті дні
Лихої смерти грізную примару,
І знову прийдеться покинутій мені
Не жити, а нести життя своє мов кару.

Я знаю це і жду страшних ночей,
І жду, що серед них вогонь той загориться,
Де жевріє залізо для мечей,
Гартується ясна і тверта криця.

Коли я крицею зроблюсь на тім вогні,
Скажіть тоді: Нова людина народилась;
А як зломлюсь, не плачте по мені
Пожалуйте, чому раніше не зломилась!

Де поділись ви...

Де поділись ви, голоснії слова,
Що без вас моя туга німа?
Розточилися ви, як весняна вода
По ярах, по байраках, по балках.
Чом не станете ви всі ви, як на морі вали,
Не гукнуте одважно до неба,
Не заглушите туги прибоєм гучним,
Не розієте смутку моєї душі
Міцним напрасним натиском бурі?
Я не на те, слова, ховала вас
І напоїла кровю свого серця,
Щоб ви лилися, мов отрута млява,
І посідали душі, мов іржа.
Промінням ясним, хвилями буйними,
Ґрудкими іскрами, летючими зірками,
Палкими блискавицями, мечами
Хотілаб я вас виховать, слова!
Щоб ви луну гірську будили, а не стогін,
Щоб краяли, та не труїли серце,
Щоб піснею були, а не квилінням.
Вражайте, ріжте, навіть убивайте,
Не будьте тільки дощиком осінним;
Палайте, чи паліть, та не вяліть!

І всетаки...

І всетаки до тебе думка лине,
Мій занапащений, нещасний краю;
Як я тебе згадаю,
У грудях серце з туги, з жалю гине.

Ці очі бачили скрізь лихо і насилля,
А тяжчого від твого не видали,
Вониб над ним ридали,
Та сором сліз, що ллються від безсилля.

О, сліз таких вже вилито чимало, —
Країна ціла може в них втопитись;
Доволі вже їм литись, —
Що сльози там, де навіть крови мало!

Гей піду я...

Гей піду я в ті зелені гори,
Де смереки гомонять високі,
Понесу я жалі одинокі,
Тай пущу їх у гірські простори.

Кину свої жалі
На зелені галі,
Пущу бором свою тугу,
Чи не знайде другу...

Ой здається — не журюся.

Ой здається—не журюся, таких я не рада,
Чогось мені тяжко-важко, на серці досада.

Ой кину я ту досаду геть на бездоріжа,
Зійшла моя досадонька, як мак серед [збіжа.

А я той цвіт позриваю та сплету віночка,
Кину його червоного в воду до поточка.

Пливи, пливи, мій віночку, до самого моря,
Може буря тебе втопить, чи не збудусь [горя.

Ой розбила вінка буря, таких не втопила,
А від нього синя хвиля геть почервоніла.

Гірка вода в синім морі, гірко її пити;
Чом я свою досадоньку не можу втопити?

ВЕЧІРНЯ ГОДИНА.

(Коханій мамі).

Уже скотилось із неба сонце,
Заглянув місяць в моє віконце.
Вже засвітились у небі зорі,
Усе заснуло, заснуло й горе.
Вийду в садочок та погуляю,
При місяченьку тай заспіваю.
Якже тут гарно, якже тут тихо,
В таку годину забудеш лихо!
Кругом садочки, біленькі хати,
І соловейка в гаю чувати.
Ой чи так красно в якій країні,
Як тут, на нашій рідній Волині!
Ніч обгорнула біленькі хати,
Немов маленьких діточок мати,
Вітрець весняний тихенько дише,
Немов діток тих до сну колише.

Вибрав і подав **д-р Остап Грицай.**

ГОЛОСИ ПРО СПРАВИ У. Н. СОЮЗА.

НАША ОРҐАНІЗАЦІЯ.

Чому кождий Українець повинен належати до нашої орґанізації?

На цей запит можна дати ріжні відповіди. Але є лиш одна правдива відповідь: патріотизм.

Патріотизм — гарне слово; патріот — славний чоловік. Щирий патріот мусить бути готовий віддати для добра свого народу не тільки маєток, але й життя, як цього народнє добро буде вимагати.

Той, що називає себе патріотом у ґазеті і на зборах тільки для особистої користи, є найгіршим ворогом свого народу. І той, що не сповняє обовязку патріота, називається в інших народів „слекером".

Сотки літ тому наші прадіди гинули тисячами за волю свого народу. У всесвітній війні наші молоді хлопці гинули тисячами за волю свого народу. Вони віддали для свого народу все, що найгарніше для кождого: своє молоде життя. Вони віддали своє життя лише тому, що в них усе те, що українське, було найгарніше і найліпше.

Це патріотизм щирий, гарний, ніколи не вмираючий і добрий до наслідування.

* * *

Багато з нас викручуються, що „належати до своєї орґанізації коштує більше".

Так. Належати до своєї орґанізації коштує більше. А коштує тому, що ми мусимо крім фінансової забезпеки платити також за ґазету і на народні фонди.

В чужій орґанізації маємо тільки фінансову забезпеку. У своїй орґанізації маємо забезпеку подвійну: фінансову і патріотичну. Бо колиб ми всі досі дбали були тільки про фінансову забезпеку, то хтоб нас тут в Америці знав, що ми Українці?

Ще донедавна називали нас „Поляками". Ми цього встидалися.

Наші ґазети, віча й інші патріотичні роботи зі сторони наших орґанізацій зробили це, що нині нас знають, що ми Українці. Така патріотична робота коштує гроші.

Тому кілька тижнів президент Рузвелт сказав, що нині ніхто не дістане „сомтінґ фор нотінґ". Це правда.

Як ми думаємо, що без жертв здобудемо волю, збудуємо гарні інституції й осягнемо поважання в інших народів, то ми дуже милимося. Ми говоримо, що інші народи мають гарні інституції, що вони маєтні і що інші народи їх поважають. Але забуваємо, що цей нарід положив досить праці і гроша, заки здобув те, що має.

Ми мусимо таксамо робити. За нас ніхто того не зробить. А зробимо успіх тільки тоді, як будемо належати до орґанізацій і забудемо, що таки ще можна дістати „сомтінґ фор нотінґ".

Антін Пашук.

ЗНАВЕЦЬ ФАХУ.

Била мати ремінцем
Десять-літню Ксеню
За те, що украла їй
Пятака з кишені.
В цю мить батько надійшов,
Почув плач дитини,
„Чого плачеш? — запитав,
З якої причини?"
А мати ще з ремінцем
Кричить, аж міниться:
„Бачиш, така ще мала,
А чого вже вчиться!"
„Що такого?" — той спитав.
„Пятак мені вкрала!"
„То за пятак бити так?
Розум би ти мала!
„А як вкрала? — ну, і щож?
Нехай змалку вчиться:
Настають такі часи,
Що це пригодиться"...

Павло Романишин.

Коли директор прийде завчасно.

— Даруйте, пане директор, я мав нещастя, що спізнився.

— Наскільки вас знаю, ви маєте нині те нещастя, що я прийшов завчасно.

ЛИСТ З КИЇВА.

До редакції львівського „Діла" прислали лист одного українського інтеліґента-Галичанина з Києва до родини, в Галичині. Лист незвичайно цінний своїм змістом, бо кидає дуже ярке світло на теперішні життєві відносини по містах на Україні. Пропускаючи зі зрозумілих причин назвище автора листа, „Діло" друкує його в цілости. При тім залишає непорушними стиль і термінольоґію цього листа.

Київ, 25. травня 1933.

Дорогенький Стрийцю! Дивно, що до нині вже 3-ий місяць минає, а від Вас не маю звістки. Я вислав Вам листа, в якому дав відповідь і вуйкові Я., ще в лютому місяці, але до нині не знаю — одержали Ви його чи ні. Після цього листа я вислав Вам ще откритку, в якій запитував, чи одержали цього листа. Справа в тім, що це злополучний лист. У нас пошта працює наче з горячки і цього листа післала не в Галичину, а в золочівський район харківської области. Дякуючи якомусь чесному урядовцеві мені відіслали назад цього листа і тоді я знов, удруге, вислав його Вам.

Я зараз разом з жінкою і дітьми абсолютно голодаємо. Була картопля так ще було сяк-так, а зараз вже варимо лушпиння з картоплі й приготовляємо їжу, але без всякої омасти. Я працюю, тобто я не без служби, але ця служба як і всяка служба чи інша праця не дає нічого. Щоби прожити так середньо, треба одержувати в місяць хоч 1500 карбов., а я одержую всего 200 карбов. Державні товари (бо в нас приватної торговлі немає) коштують дуже дорого, а труд не оплачується навіть на 10—20 відс. Так живе майже все населення як я. До дому виїхати не пускають і тут жити не дають. Прийдеться погибати голодною смертю як і другі. Прошу Вас, зберіться всією родиною і вишліть мені хоч якунебудь посилку, хочби крупи, сало, бо я вже забув, як те сало на вигляд і на смак. Піддержіть мене, поки одержу документи, щоби виїхати до дому, якщо пустять. Тут частенько одержують посилки від рідні з закордону, то ці ще жиють. Я гадав, що як закінчу вищу освіту, то вже буду мати кусок хліба як високо-кваліфікований спеціяліст і комусь дам, а воно вийшло, що й учені і невчені помирають однаково з голоду.

У нас грабіжі сильні. В марті місяці грабіжники ламали двері й вдерлися нічю в 1-ій годині до моєї кватири. Я вийшов з рушницею до них. Завязалась у нас боротьба, так що поломали рушницю, алеж я справився з ними і одного спіймав та віддав у міліцію. На другий день пішов я в міліцію дати докази, як це було. Так того переступника випустили безнаказно, а моїх доказів навіть не записали (не хотіли). У нас той, хто грабить, той ще живе, а чесна людина пропадає.

Прошу Вас, спасайте як можете. Працював я на селі. Так там сільська влада так називаємо розкуркулила мене. Забрала в мене навіть рядна і жінчин платок з голови і другі речі. Прийшлось перейти у Київ. Скаржився, але мені моїх річей не вернули, а продали й пропили. У мене тепер одіяла (ковдри) немає, білля теж немає, бо купити я не всилі. Словом, голий, босий і голодний. Ось чого діждався за 15 років у совєтської влади!

Продають у нас по місту в маґазинах хліб, по 1 карб. за 400 ґрамів, тобто по 2.50 карб. за кільоґрам. Так народ вистроюється в очередь (черґу! — Ред.) на цілі квартали. Моя жінка встає в 3-ій годині ночі, йде і становиться в цю очередь, простоює цілий день і без хліба, буває, приходить до дому, бо не вистарчає хліба. А в очередь стають люди і з вечора. Буває, що дехто силою, а дехто наглостю пробивається і бере хліб по 10 разів. Тоді перепродує його вже по 6 карб. за 400 ґрамів. Звичайно вот ці проступники, картьожники, пяниці, вори — вони цілими шайками запружують вхід і не дають чесній людині купити 1 фунт хліба. Такий маґазин з хлібом коло мене рядом, і сьогодня побили міліціонера та представника місцевої влади біля маґазину. Розбили йому обличчя.

Словом, описати все, що твориться в нас, неможливо. Воші так навіть у кльозеті налазять на людину. А в трамваї обовязково налізуть і я приходжу до дому та обтираю воші з пальта. Таксамо жінка приносить їх з очереді. І сипний (плямистий — Ред.) тиф у нас сильно душить людей. Пухлих і голодних маси валяються по місту. Двері не закриваються так ходять і просять за куском хліба особливо селяни. Вчора ввечері в нашому дворі помер опухлий з голоду. Через кілька хвилин уже був роздітий. Це був молодий селянин. Куди дівся труп — не відомо, бо вже на ранок його не було.

Вот картина життя в державі пролєтарській, в державі працюючих робітників і селян. Якбиж це якесь стихійне свято, атож все в природі нормально.

Вітаємо всі домом Вас всіх жичливий Вам братанич (слідує підпис).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

МІЛВОКІ, ВІС.

Відчит орґанізатора ОДВУ.

Дня 18. липня місцева громада мала нагоду почути відчит гр. Теодора Свистуна, головного орґанізатора Орґанізації Державного Відродження України, на тему: Шлях до волі через національну революцію.

Відчит почався в 8. годині ввечір. Бесідник говорив про боротьбу за українську державу в давній і недавній минувшині, підкреслюючи недостачі відповідних заходів, а далі зясував теперішнє положення українського народу під ріжними окупаціями та доказував, що одинокою дорогою до здобуття незалежности є національна революція.

По закінченню промови зорґанізовано комітет, який має зорґанізувати відділ ОДВУ. До комітету ввійшли: І. Пунько, А. Гатала, Т. Танін, В. Колодрубець, В. Гоцуляк. Відчит закінчено відспіванням національного гимну.

Теодор Барсук.

ДОРОБОК ЦІЛОГО ЖИТТЯ НА НАРОДНІ ЦІЛИ.

Григорій Волян помер 23 червня ц. р. в 72-му році життя. Походив з середньо-заможної селянської родини села Нінович, повіт Ярослав. До школи ходив у Ярославі й Перемишлі. По відбутій військовій службі вступив до залізничої служби. А потерпівши в 1910 р. в залізничій катастрофі, відійшов на емеритуру. Від цього часу жив Покійник для ширшого громадянства незамітно. Одначе безупинно слідкував за всіми проявами нашого національного життя та серцем болів над сьогочасною недолею українського народу. Без розголосу часто спомагав своїми датками ріжні наші установи. А навіть цілими роками давав удержання незаможним нашим студентам. Крім того виховував і посилав до перемиських шкіл цілий ряд своїх і своєї покійної дружини кревняків. Щойно по своїй смерти звернув Покійник на себе особливу увагу, а саме своїм завіщенням переказав пок. Григорій Волян своє імя на вічний час вдячній памяти української потомности. Будучи бездітним, записав на українські культурно-релігійні цілі половину свого майна, половину своєї довголітньої запопадливої праці. Записи цього тихого, скромного емеритованого підурядника, цього рядового міщанина не є пересічні. Сума їх виносить: 11,000 зл. (словами одинацять тисяч злотих). Від 20 літ є це найповажніший леґат у перемиській землі на національно-культурні і релігійні цілі. Велика й сильна любов мусіла палати в серці пок. Гр. Воляна до своєї нації, коли в його душі могла зродитись висока ідея такої жертвенности. Леґати покійника повинні бути тревалим памятником його світлого імени в нашому громадянстві. Для українського народу в нинішніх важких часах завіщання Покійника є радісною запорукою кращої будучности. Бо якщо серед якогось народу часто проявляється почуття посвяти; якщо родиться ідея жертвенности для спільної справи; якщо ця жертвенність родиться там, де найменше її сподіватися можна — то ясно, що цей нарід має перед собою будуччину. Завіщання пок. Гр. Воляна зробило на перемиське громадянство помітне враження. Виявом цього враження був маніфестаційний похорон Покійника та глибоко продумані й гарно виголошені промови над його могилою. Помер добрий громадянин. Помер патріот у найліпшому розумінні цього слова. Нехай Українська Земля, до якої любов свою засвідчив Покійник своїм завіщанням, пером Йому буде!

ПРОТОКОЛ

З XVIII. КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО СОЮЗА

що відбулася в Дітройт, Міш., в днях 15—20 травня 1933 року.

(28)

ЧЕТВЕРТИЙ ДЕНЬ КОНВЕНЦІЇ.

Дел. 349 відділу запитує, чому головна канцелярія прислала рахунок відділови за члена, який уже був суспендований і про якого суспендацію головна канцелярія вже була повідомлена. Щоби таких помилок не було, то фін. секретар піддає думку, що найкраще є відтягнути вкладку відразу при висиланню місячного розмету.

Дел. 155 відділу заявляє, що зі сторони головного уряду заподіяно для цього відділу велику кривду тим, що головна канцелярія, хоч ще реформа не була ухвалена, відмовились принимати членів до старого роду обезпечень. З тої то причини відділ мусів суспендувати коло сорок дітей. Фін. секретар відповідає, що головна канцелярія, задумуючись над уведенням нової реформи, не могла сприяти приниманню членів до того роду обезпечень, який вона під теперішню пору вважає невідповідним. Щодо полекші, яку головний уряд наміряє дати дітям, що переходять до старших, це він уже пояснював попередно.

Дел. 38 відділу запитує, чому член, який уже є 28 літ у Союзі, а тепер підвищив свою грамоту з 500 на 1,000 долярів, дістав зачислений кредит тільки на пять літ. Фін. секретар відповідає, що згаданому членови зачислено стільки, скільки пропорціонально до нової табелі йому належалося.

Дел. 333 відділу запитує, чому один член їх відділу, який мав грамоту на 250 дол., а хотів підвищити на пятьсот дол., і навіть вислав свою грамоту для виміни, ще дотепер не отримав ніякої відповіди. Фін. секретар відповідає, що можливим є, що та справа ще не була викінчена в департаменті рекордового секретаря, а тому він не міг її полагодити.

Дел. 218 відділу запитує, як повинен відділ поступати з таким членом, що взяв безплатне продовження, а довгує відділовій касі. Фін. секретар відповідає, що головна канцелярія на це не має ніякої заради.

На запит делеґата того самого відділу, чи головна канцелярія може виплачувати запомоги тому самому членови навіть і за кількатратне фізичне ушкодження, фін. секретар відповідає, що кожду справу треба розсуджувати окремо і придержуватися правил статута.

Дел. 268 відділу робить завваґу, що часто самі відділові секретарі роблять баламуцтво з тими членами, які їдуть на якийсь час до краю, а саме не звертають уваги на час їх відсутности. Фін. секретар відповідає, що ця справа лежить у цілости в руках відділових секретарів, бо він не може держати рекордів таких відїжджаючих членів. Ці баламуцтва можна буде усунути лише тоді, коли в кождому відділі буде справний секретар.

Дел. 233 відділу запитує, чи можливе булоб не платити за „Свободу" тим членам, котрі переходять з молодечого департаменту до старших, бо таке вирішення справи дуже додатньо вплинулоб на приєднування молоді, колиб їй не треба було платити тих 30 центів за ґазету. Фін. секретар відповідає, що, заощадивши трицять центів на ґазеті, молодь утратилаби богато більше на тім, що не читалаб нашої преси, яка вже містить і має в пляні ще більше містити статті в анґлійській мові, котрі однак булиб наповнені змістом про наші справи. Зрештою членів між 18 і 24 роком життя і так звільняється від плачення за орґан.

Дел. 83 відділу запитує, чи всі бонди, в яких є ульоковані гроші Союза, є реєстровані та яка є їх теперішня оцінка. Фін. секретар відповідає, що всі бонди є реєстровані, крім двох, яких непотрібно було реєструвати; а щодо оцінки бондів, то вона є усталена фаховими експертами.

Дел. 316 відділу запитує, чи можливо є дати деякі полекші в нових родах обезпечень, та чи фін. секретар знає щонебудь про справу, яка мала місце в 384 відділі, в Карнеґі, Па. Фін. секретар відповідає, що рат зменшити не можна, бо вони були опрацьовані експертами, і обчислені так, як резерва позволяла і як асекураційні закони вимагають. Одначе є можливо, що коли смертність упаде, та як настануть кращі часи, то тоді можна буде давати якусь дивіденду. Про справу у відділі 384 він є докладно поінформований. Ця справа ще не вирішена, бо знаходиться в суді. В цім відділі принято члена як 45-літнього, хоч він уже мав 69 років. Член помер, а щодо виплати посмертного, то тепер рішиться та справа в суді. Треба тут зазначити, що вина за таку неправильність спадає цілковито на заряд даного відділу.

Дел. 50 відділу заявляє, що цей відділ довгує за розмет у головній канцелярії з тої причини, що відділові гроші є заморожені в банках. Фін. секретар зазначує, що головна канцелярія не має на це ніякої заради, а чека на заморожені гроші в банку, зовсім ясно, принимати не може.

Дел. від. 36, 91, 52, 327, 51, 282, 196, 374, 345, 301, 309, 173, 347, 426, 233, 274, 192, 31, 171, 168 і 234 зреґнували зі своїх голосів тому, що з огляду на обмежений час присутні делеґати порішили зійтися на спеціяльні Союзові збори в пятницю ввечір по скінченню конвенційних нарад дотичного дня, на яких то зборах вище згадані делеґати мали отримати від фін. секретаря дальші вияснення на свої запити.

Дел. 270 відділу ставить внесок, попертий делеґатами відділів 24, 169, 179, 142 і 140, щоб замкнути дискусію над звітом фін. секретаря та уділити йому вотум довіря через повстання з місць. Всі присутні делеґати повстали з місць і тим чином заманіфестували своє признання за щиру та солідну працю гол. фін. секретаря.

Опісля предс. конвенції представив присутнім делеґатам Л. Дж. Вулфа, який є головним фаховим дорадником (актуарієм) Союза. Пан Вулф забрав слово і в свойому довшому звіті доказував фахово й річево, що в засаді У. Н. Союз стоїть на здорових фінансових основах та що при дальшому інтензивному труді не тільки головного уряду, але й усього членства він має всі шанси розростися в могутню фінансову інституцію. Кроки, які головний уряд повзяв за його радою, він уважає в цілости узасадненими і доцільними та бере за них повну відповідальність.

Звіт Вулфа, виголошений в анґлійській мові, був такий:

It is with great pleasure and a sense of gratitude that I acknowledge the introduction which your Chairman has so kindly given me but, at the same time, I do not feel that I am a stranger to you, but rather one of your own employees who has been giving you continuous service for nearly 20 years. To be exact, our first report to the Ukrainian National Association was made on December 24, 1914.

While this is the first time that I have addressed one of your National Conventions, I have spoken several times to your Supreme Assembly and I am going to repeat today several of the things which I have already told them.

Insurance is like any other commodity. You cannot sell it below cost and still stay in business. Fortunately, the statistics of life insurance are so exact that we can determine with a remarkable degree of accuracy just how many of a given group will die in any given year. We cannot, of course, tell just which men and which women will die, but we can predict what the approximate mortality rate of any group of insured people will be. Our figures are necessarily subject to fluctuations due to epidemics and such abnormal causes, but we find that even after an epidemic, the mortality improves so during four or five years after the epidemic, it is usually lower than has been predicted.

When your officers first consulted us in 1914, the Society was charging inadequate rates and a rerating was necessary in order to enable the Society to continue. At that time, either the National Fraternal Congress Table or the American Experience Table could have been used as the basis of new rates. We did not favor the National Fraternal Congress Table as it had been demonstrated that the mortality rates provided by this table were substantially lower than the rates of mortality which might be expected from a group such as that which comprised your membership. The rates of the American Experience Table of Mortality on the other hand, are sufficiently high so that it might have been used with safety for your new rates but would, of course, have produced rates considerably higher than would have been obtained if the National Fraternal Congress Table had been used. At the time, your officers felt that they could not take too big a step and that a change to rates based upon the American Experience Table would require such large increases that they would produce an undue financial strain upon the members. We explained that if the Society provided that no withdrawal benefits should be given to members who lapsed their certificates, it would be possible for the Society to use the rates based upon the National Fraternal Congress Table for the reason that the reserves forfeited on lapsed certificates would probably compensate fro the excess mortality which we expected over the mortality provided by the National Fraternal Congress Table.

(Дальше буде)

GREATEST LITHUANIAN FLIERS DARIUS AND GIRENAS

They were heroes to their country,
Heroes in every heart;
They were heroes to everyone,
Until death made us part.

Their journey was a hard one,
Not many could achieve;
They gave all their efforts
To do this heroic deed.

They journeyed a long way to their death,
Over land and sea;
To their final resting place,
Shaded by trees.

Although we are Ukrainians,
Of these men we are proud;
As were the people of Lithuania,
Awaiting the plane in crowd.

The crowds were happy from the start,
As the arrival hour neared;
Thinking of the heroes,
To them whom they were dear.

The trumpet called our heroes,
And they gladly went;
Leaving the people in sadness,
Their time of waiting spent.

To the mothers of these heroes
And to the people of Lithuania
We send our greatest condolence,
We, the people of Ukraine.

Sophie Fello,
Kearny, N. J.

ПРОТОКОЛ

З НАДЗВИЧАЙНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКР. НАРОДНОГО СОЮЗА,

яке відбулося в днях 14 і 15 липня 1933 року в домі У. Н. Союза під ч. 81—83 Ґренд Стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж.

(2)

Гол. контрольор Дм. Капітула завважує, що та точка не є поставлена ясно, а подана тільки в загальних формах. Запитує, над чим треба радити насамперед.

Рек. секретар Дм. Ґаличин відповідає, що в першу чергу треба вирішити засадничо, скільки редакційних сил потрібно для редаґування „Свободи", а відповідно до того рішення приступиться потім до вибору тих сил. Потім треба вирішити справу додаткової англійської сторінки у „Свободі", яка має служити пропаґанді для орґанізування і приєднування молоді до У. Н. Союза. Вкінці треба застановитись над тим, що для редаґування тої англійської сторінки потрібно заанґажувати молоду, тут роджену, кваліфіковану силу.

Радний Г. Євусяк каже, що маємо тепер трох редакторів, і того числа не треба зменшувати, а поробити тільки відповідні зміни. Зміна має полягати в тім, що для редаґування української частини часопису треба оставити двох редакторів, а для редаґування додаткової англійської сторінки заанґажувати нову людину, яка тут роджена, є свідомим Українцем, та матиме такі кваліфікації, які бодай частинно відповідатимуть тим вимогам, котрі ставиться до працівника в того роду фаху.

Радний А. Шаршонь заявляється за те, щоби таку молоду, тут роджену силу, конечно заанґажувати, бо це, на його думку, причиниться у великій мірі до збільшення рядів Союзових членів новими, молодими членами.

Гол. контрольор А. Пашук: Я певний, що ми всі зїхались на ті надзвичайні збори свідомі того, що загал не є задоволений з редаґування орґану У. Н. Союза. Ви буваєте між людьми, то знаєте, що загальна опінія є така, що наш орґан, хоч має забагато редакторів, то всетаки не сповняє того завдання, яке на ньому спочиває. Ви почуєте всюди, що причини такого занедбаного стану нашого часопису треба шукати в цьому, що тільки один редактор працює, а другі легковажать собі наложені на них обовязки. Погляньте тільки на „Свободу", а переконаєтеся, що там крім новинок, крім витинків і передруків з інших часописів, крім голосів читачів та оголошень, крім одної, малого розміру редакційної статі, нічого путнього не знайдете. Тому часопис виходить нецікавий, без життя. Я говорю це в імени членства У. Н. Союза, та заявляю, що я таксамо їх думку поділяю. Ми платимо редакторам, а тому маємо право вимагати від них належної праці за наші гроші, а фактом є, що тої праці не видно. Я отже є за те, щоби змінити редакторів, щоб число їх обмежити до двох, і тим двом редакторам, яких ми тут виберемо, дати платню по 175 долярів місячно.

Радний Г. Євусяк каже, що твердження А. Пашука є надто загальні та не зовсім узасаднені. Коли хтось виказує якісь недостачі, то повинен відразу поставити ясно, в чім ті недостачі полягають, і як такі є, то повинен подати спосіб, як їм зарадити. Коли у нас мають бути десь такі знавці, які моглиб зарадити тим недостачам, то він хотів би знати, хто і де вони є. Він від себе може тільки те ствердити, що про такі самі закиди він уже нераз чув від членів інших подібних орґанізацій, які таксамо нарікають на свій часопис. З цього отже показується, що в нас, видно, нема таких редакторів, які моглиб усунути ті здогадні недостачі. Щодо платні редакторів, то він уважає, що теперішня їх платня не є зависока. Умова і творча праця, якою є редаґування часопису, повинна бути відповідно винагороджена. Кождий культурний нарід цінить таку працю належно, отже ми повинні в той самий спосіб ставитись до неї.

Заступник предсідника інж. В. Малевич не годиться з піднесеними закидами, що, мовляв, „Свобода" не цікава. Це є дуже зглядна річ, що є, цікаве, а що не є. Те, що для одного читача є цікаве, якраз для другого може бути нецікаве. За час свойого уряду в У. Н. Союзі він, каже, мав нагоду стрічатися з багатьома членами нашої орґанізації, і з тих вражінь, які він виніс, може тут певно ствердити, що подавляюча більшість членів уважає наш часопис цікавим і вповні відповідаючим вимогам та інтересам українського іміґранта. Вправді трапляється деколи, що якесь число не є цікаве, та з цього ще не виходить, щоб таке твердження узагальнювати. Він отже вважає, що закиди, які підніс А. Пашук, роблять звичайно ті люди, які цікавих статей ніколи не читають.

Редактор О. Ревюк відповідає:

Про цікавість ґазети говориться так, гейби в світі було щось усім цікавого. Таке ледви чи є, бо навіть серед людей того самого пола, тої самої кляси, тої самої нації, тої самої віри, словом, під кождим оглядом однакових людей є ріжні поняття цікавости.

Та ґазета не може вдоволяти тільки одної кляси людей. Вона не може писати тільки те, що цікаве молодим, але й те, що цікавить старших. Наша ґазета має Тарзана для тих, які люблять фантастичні історії з образками, і повісти В. Будзиновського для тих, що люблять історичні повісти, і новинки з американського життя для тих, що не читають американської преси, і старокраєві новинки для тих, що цікавляться старим краєм, а не знаходять про нього вісток в американській пресі, і передовиці з опініями про біжучі справи для більше дозрілих читачів, і так далі.

Про те, чи наша ґазета цікава, не рішає те, що хтось скаже, що вона нецікава, а те, як вона розходиться і як вона читається серед наших людей. Це, що вона популярна, що її читають, що її купують, що нею руководяться більше ніж іншими ґазетами, це є доказом, що вона сповняє свою роботу.

Для тих людей, які читають американську пресу, наша ґазета конкурує вже не тільки з українськими, але й з американськими ґазетами. Як виходить ця конкуренція, можна легко догадатися. Американські ґазети більші, краще обставлені людьми і фінансами. В Американців розуміють люди умовини редакторської праці. В Американців ніхто не жде від того самого чоловіка, щоби він і новинки писав, і статті писав, і кореспонденції полагоджував. Скільки робить в Американців кождий редактор чи співробітник, про те можна довідатися, пішовши з розвідами до ґазети. Про те можна дещо довідатися й без того, розслідивши по підписаних статтях, скільки там одна людина пише.

Зробивши те, побачимо, що кождому ґазетному співробітникови лишають певну спеціяльність, і в тій спеціяльности не ждуть від нього писати велику масу кождого дня. Люди розуміють, що для написання чогось гідного треба вільного часу для передумання й справлювання.

У нас ще дуже часто міркують, що матеріял до ґазети пишеться без думання. В нас часто мішається писання з переписуванням. Тому в нас люди приймають думку, що дві людини можуть редаґувати щоденний часопис. Таку думку в Американців назвали би божевіллям, бо в них порядна редакція не дала би свому „копірідови" стільки читати, що в нас кажеться написати. Певна річ, що один чоловік може на день написати стільки матеріялу, щоби виповнити чотири сторони друку; але хто хоч трохи розуміється на умовій праці, той знає, що поспіх у писанню відібється на якости; що чим більше чоловік пише, тим гірше виходить писання. Колиж такому чоловікови прийдеться таке робити не раз, але день за днем, і то не місяць, але довший час, то чоловік зчасом так виснажиться, що на папір будуть іти тільки слова, а в них ніякої думки не буде.

Таких умовин праці, які є в наших ґазетах, в американських ґазетах нема. У них редактор не мусить наперед читати з поспіхом ріжні новинки, щоби з них вибрати те, що підходить до його ґазети, а потім обдумати й писати передовиці, а опісля переглядати фейлетони й дописи. В них для кожної з тих трох справ є осібні люди, спеціялізовані в своїй роботі. Тільки від обставлених у такий спосіб ґазет можна ждати якоїсь „цікавости", якоїсь творчої думки.

Скільки цеї творчої думки в людини є, побачимо найкраще коли будемо розбирати питання, що зробити з молодю, щоби її зєднати до У. Н. Союза. Уряд і орґан У. Н. Союза над цею справою вже здавна застановлялись і вже не одно в цій справі пробували. Видавано між іншим спеціяльний орґан для молоді по анґлійськи. Про цей орґан якось критики орґану забувають згадувати, так гейби зладження цього журналу не належало до редакції, гейби 16 сторінок українського матеріялу по анґлійськи могло впасти кождого кварталу з неба. Відчувалося, що квартальника замало. Виринула думка, щоби додати до щоденної ґазети раз на тиждень сторону-дві по анґлійськи. Думають, що до цього треба „анґлійського редактора", тут родженого, молодого, вченого. Мовляв, такий чоловік промовить до молоді так, що вона негайно стане горнутися до У. Н. Союза. Було би нерозумно згори цей плян осуджувати. Замісць доказувати його стійність, краще його вперед спробувати, даючи живому життю можливість показати, що він варта. Та всетаки не треба нам дурити себе, що таке нове видавництво є нібито якась поміч для редакції. Когоб не взяти до цього діла, його прийдеться вперед учити. Наука впаде новим тягаром на редакцію. Не можна згори знати, чи ця наука принесе якийсь вислід, відповідний до вкладу. Та всетаки пробу зробити можна, якщо тільки ми будемо памятати, що не йдемо на нічого певного, а робимо тільки пробу.

Радна О. Придун запитує, чи не булоб можливим поробити в адміністрації „Свободи" такі ощадности, щоби члени діставали часопис дешевше, ніж це дотепер було.

(Далі буде).

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБКИ.

У протоколі з надзвичайного засідання головного уряду У. Н. Союза (ч. 177 „Свободи", з 2.серпня б. р.) через друкарську помилку пропущено імя головного радного, І. Лисака, який був присутній на тім засіданню.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

BEAUTIFUL CONCERT FEATURES 22ND JUBILEE OF UKRAINIANS.

In Ukrainia peasants sing at their work and their play; they sing in their homes, their schools and their churches and at their festivals. Yesterday more than 500 Ukrainians of Herkimer county joined in their 22nd jubilee and for several hours the farm of George Haynacky, near Day's Rock, Paines Hollow, was converted into a bit of "homeland."

In the large apple orchard, high in the hills surrounding the Mohawk valley, the national colors, blue and yellow, of the little kingdom now under the yoke of the Soviet, proudly adorned booths and tables, visible evidence of the intense love of country that marks the race.

It is said that a true son or daughter of the Ukraine can sing in pain as well as joy but yesterday was an occasion of happiness and the scores of beautiful native songs sung by full-throated choruses of adults and children featured the day in the open.

The day's program opened appropriately with a field high mass conducted by Rev. Michael Kashuba, pastor of St. Mary's Ukrainian church and special music by the choirs which always features the "singing religion" of this particular church.

Following a dinner in the open games and sports were enjoyed, led by a girl's hundred yard dash won by Mary Bagucky. A sack race for adults was won by Joseph Durchycky, and the children's sack race by Peter Brykaylo. Mrs. Anna Burchycky won the potato race for women. Among the most interesting contests were the tugs of war in which the single men outclassed the married men and the married women outpulled the single girls.

Although singing is an intrigal part in a Ukrainian child's education, the concerts given under the apple trees during the afternoon was a revelation to the many non-Ukrainian guests. The children's choir sang Ukrainian lullaby songs with unusual harmony and careful preparation under the direction of Father Kashuba who is in charge of much in the local parish.

The adult chorus of 25 voices sang many beautiful numbers with a perfection that made them a "human organ". They sang in Ukrainian the beloved songs of their country, such as "Evening Bells," the humorous folksong of the baby goat that contemplated suicide and "Peasant Plowman" Singing. Others, "The Happy Song of the Harvest" and the "Ukrainian Children's Hymn," followed. The concert was closed by singing "America," in both Ukrainian and English.

Speech-making followed, the principal talk being given by Elias Wereschack of Richfield Springs, who urged fellow Ukrainians to make of themselves good American Citizens, learning from their American brothers and sisters how best to fit thmselves into the lives of their adopted country. Father Kashuba also addressed members of the parish.

In the popularity contest Miss Eugenia Kashuba won first place, Miss Stephanie Burchynsky second and Mary Hoynacky third. The contest was very close and enthusiastically conducted.

During the afternoon and evening there were exhibitions of Ukrainian native dances and the festivities were closed with a weiner roast.

(Evening Telegram, Herkimer, N. Y., July 24, 1933).

—o—

A REQUEST.

If it will prove convenient for you at any future date to publish my request, which is enclosed, in your daily paper, the "Svoboda," I would be more than grateful to you for so doing.

My plea is as follows:

Will any un-married young ladies, between the ages of nineteen and twenty-two years, who are active members of the Ukrainian Civic Center in New York City, please write me? The necessary explanations and apologies for this request will be dutifully given in my letter to you.

The same request is extended to the girl-members of the Ukrainian Civic Center in Jersey City.

Thanking you in advance, Mr. Editor, I am

Very respectfully yours,
Miss Rosalie Hatala,
34 Thirteenth St.,
Keansburg, N. J.

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(10)

Тарзан побачив у торбинці хвостатого кілька шматочків засушеного мяса та кілька оріхів. Хвостатий дістав мясо й оріхи та, показуючи на них рукою заєдно повторював одні й тісамі слова, які були Тарзанови зовсім незнайомі. Потім він взяв до рук мясо й усе говорив одно й тесаме слово, а потім оріх і повторював усе друге слово. Тарзан нарешті зрозумів, що це хвостатий хоче цею найпримітивнішою, але й найліпшою методою вчити його своєї мови.

Тарзан був здивований інтеліґентністю свого несподіваного товариша й сам захопився наукою. Тарзан тепер був цілковито перенятий тим, щоб як найскорше зрозуміти характер тих звуків, які видає отсей дивний предок людства. Зрозумівши елементи звуків, він міг би тоді лекше доглупатись до того, як складати цілі слова. Вони обидва були так захоплені своєю наукою, що не чули, як на них з дерева стрибнуло волохате сотворіння з києм у руці.

Тарзан схопився на ноги, але вже було запізно. Оте волохате сотворіння, що будовою тіла дуже було похоже на хвостатого Тарзанового товариша, з силою вдарило хвостатого по голові. Тарзан не міг своєчасно вратувати свого товариша від страшного удару по черепі, і той повалився приголомшений на землю. Тарзан тепер бачив перед собою волохату істоту, яка, хоч уся була обросла волоссям, усетаки більше пригадувала людину ніж малпу. Вона кинулася на Тарзана.

Тарзан чекав нападу. Він бачив, що перед ним сотворіння великої сили, зручности й відваги. Боротьба з ним була не легка й жартувати неузброєному Тарзанови не можна було, коли волохатий кинувся на нього зі своїм києм. Волохатий скочив до Тарзана, високо піднявши свій кий. Тарзан цього сподівався й, зручно ухилившись, затопив зі всієї сили волохатого в щелепи. Той заточився й за хвилину від вмілого боксерського удару повалився на землю непритомний.